

Skövde kommun

skovdekommun@skovde.se

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Norrmalmskolan
i Skövde kommun

Tillsyn i Norrmalmskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Skövde kommun under hösten 2016. Norrmalmskolan besöktes av Skolinspektionen den 26 september och den 27 september 2016.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat årskurs 3

Enligt de uppgifter som rektor har lämnat till Skolinspektionen bedömdes 91 procent av eleverna i årskurs 3 nå kunskapskraven i svenska och 100 procent av eleverna bedömdes nå kunskapskraven i svenska som andraspråk. 82 procent nådde kunskapskraven i matematik och 100 procent av eleverna uppnådde kunskapskraven i naturorienterande och samhällsorienterande ämnen läsåret 2015/16.

Nationell statistik över resultaten i de nationella ämnesproven från läsåret 2014/15 visar att mellan 80 och 100 procent av eleverna bedömdes uppnå kravnivåerna på de olika delproven i svenska. Lägst var resultaten på delprovet som mäter läsning: faktatext (80 %) och delprovet som mäter förmågan att skriva: stavning och interpunktion (85 %). I de nationella ämnesproven i svenska uppnådde eleverna lägre resultat i jämförelse med riket, med undantag av ett delprov, där eleverna nådde ett högre resultat i jämförelse med riket. Skolverkets nationella statistik över resultaten i de nationella ämnesproven i matematik för årskurs 3 visar att mellan 66 och 93 procent av eleverna bedömdes uppnå kravnivån på de olika delproven i matematik. Lägst var resultaten på delprovet som mäter geometriska begrepp (65 %) och delprovet som mäter sannolikhet, huvudräkning (82 %). I de nationella ämnesproven i matematik uppnådde eleverna lägre resultat i jämförelse med riket, med undantag av två delprov, där eleverna nådde ett något högre resultat i jämförelse med riket.

Kunskapsresultat årskurs 6

Nationell statistik visar att läsåret 2015/16, uppnådde mellan 84 och 100 procent av eleverna minst betyget E i samtliga ämnen. I ämnena idrott och hälsa, matematik, modersmål, musik, biologi, fysik, kemi, historia, religion, svenska och teknik uppnådde i det närmaste 100 procent (avvikelser med så liten del att det blir utelämnande att redovisa statistiskt) av eleverna minst betyget E.

Den genomsnittliga betygspoängen varierar mellan 15,7 i slöjd och 10,3 i samhällskunskap.

Resultat av arbete med trygghet och studiero

Rektorn har inte genomfört en uppföljning och analys av skolans arbete med trygghet och studiero under läsåret 2015/16. I resultatet av Skolinspektionens elevenkät i årskurs 5 från våren 2016, framkommer det att när det gäller elevernas upplevelse av trygghet, uppgår medelvärdet i Norrmalmskolan till 7,8 av 10¹. Detta är att jämföra med samtliga medverkande skolenheter i årskurs 5, där medelvärdet uppgår till 8,3. När det gäller elevernas upplevelse av studiero, uppgår medelvärdet i Norrmalmskolan till 4,9 av 10. Detta är att jämföra med samtliga medverkande skolenheter i årskurs 5, där medelvärdet uppgår till 6,3.

¹ Ett högt medelvärde indikerar en positiv uppfattning, där 10 indikerar den mest positiva uppfattningen.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2017-03-07
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2017-03-07
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2017-03-07
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2017-03-07

Sammanfattande bedömning

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att rektor på Norrmalmskolan måste se till att elevernas behov av särskilt stöd skyndsamt utreds när extra anpassningar inte ger önskad effekt. Skolinspektionen bedömer att det på skolan saknas fungerande rutiner för när ett elevärende ska anmälas till elevhälsan och för när en utredning ska påbörjas. Det finns således på ett behov av att förtydliga och förankra gemensamma rutiner för när ett ärende ska anmälas till elevhälsan inför utredning av elevernas eventuella behov av särskilt stöd.

Vidare bedömer Skolinspektionen att inte alla elever på Norrmalmskolan tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero eller att det bedrivs ett tillräckligt målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever på skolenheten. Det finns på Norrmalmskolan elever som inte är trygga. Samtidigt som närvaron av vuxna på raster visserligen har ökat, och personalen uppfattar att tryggheten har förbättrats sedan föregående termin, är området av rektor identifierat som ett utvecklingsområde och eleverna uppger att de känner sig otrygga samt att de inte alltid kan få hjälp av de vuxna för att känna sig trygga. Det finns också elever på Norrmalmskolan som inte ges förutsättningar att kunna koncentrera sig i sitt skolarbete. Detta

beror bland annat på att skolan saknar gemensamma metoder för att komma till rätta med bristande studiero.

Därutöver bedrivs det inte ett tillräckligt målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever på skolenheten. Det saknas ett systematiskt arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever, som utgår från de behov som finns på skolan. En aktuell kartläggning av elevernas trygghet har inte genomförts under föregående läsår och det saknas en aktuell likabehandlingsplan. Det finns inte heller på skolan någon gemensam struktur för ett förebyggande arbete, och det varierar huruvida lärare bedriver ett förebyggande arbete i undervisningen. De kränkningar som sker i skolan anmäls inte alltid heller till rektorn. Istället förekommer det att lärarna själva hanterar de kränkningar som sker, utan att anmäla dem till rektor.

Rektor behöver också se till att elevhälsan på Norrmalmskolan främst används förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Den största delen av det arbete som bedrivs av elevhälsan består för närvarande av hantering av enskilda elevärenden istället för främjande insatser för eleverna på skolenheten. Elevhälsan behöver, utifrån sin viljeriktning att arbeta mer förebyggande och hälsofrämjande, förtydliga ett gemensamt uppdrag och gemensamma arbetsformer för detta arbete.

Därutöver behöver rektor se till att följa upp skolenhetens sammantagna kunskapsresultat och arbetet med trygghet och studiero. Det saknas exempelvis en sammanställd uppföljning på skolenhetsnivå av kunskapsresultaten i årskurs 3, i de ämnen där det finns kunskapskrav och av arbetet med trygghet och studiero. Skolenhetens personal behöver också göras delaktig i uppföljningen och analysen av kunskapsresultaten.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Skövde kommun att senast den 7 mars 2017 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svarigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avögöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Skövde kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att en elevs behov av särskilt stöd skyndsamt utreds.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att elevers eventuella behov av särskilt stöd inte utreds skyndsamt på Norrmalmskolan och att elever därför riskerar att inte få det stöd som de har rätt till. Bedömningen görs mot bakgrund av att det finns elever på skolan vars behov av särskilt stöd inte har utretts trots att de inte har uppnått kunskapskraven i ett eller flera ämnen under flera terminer. Den otydlighet som finns hos personalen vad gäller både när särskilt stöd ska sättas in och när en anmälan ska göras till rektorn om en elev riskerar att inte uppnå kunskapskraven, har funnits sedan en tid tillbaka. Arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd präglas vidare av en osäkerhet hos personalen som leder till att utredningar av elevers behov av särskilt stöd inte alltid görs, eller inte görs i tid. Omständigheten att det finns, och sedan en tid tillbaka har funnits, ett arbetssätt som innebär att elever som inte uppnår målen ges extra anpassningar istället för särskilt stöd, har medfört att utredningar om elevers behov av särskilt stöd inte har påbörjats skyndsamt på skolan.

Detta strider mot författningarnas krav. Skollagen anger att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.

I samband med tillsynsbesöket har Skolinspektionen granskat dokumentationen som gäller ett urval elever i årskurs 6, och som inte bedömdes uppnå kunskapskraven i ett eller flera ämnen under höstterminen 2016 (perioden 2016-03-01 till och med 2016-10-16). Dokumentationen visar att någon av dessa elever inte har bedömts uppnå kunskapskraven i två ämnen sedan i mars 2015 och andra elever har inte bedömts uppnå kunskapskraven i ett eller flera ämnen sedan oktober 2015. Skolinspektionen har i samband med tillsynen begärt uppgifter huruvida dessa elever har tillhandahållits extra anpassningar samt om dessa har dokumenterats och följts upp. Vid en sammanställning av dessa uppgifter framgår att det för eleverna finns såväl dokumenterade som ej dokumenterade extra anpassningar sedan läsåret 2014/15 och läsåret 2015/16. Det finns exempel på att extra anpassningar är utvärderade och att utvärderingen har dokumenterats, samtidigt som det finns exempel där det angivits att en muntlig utvärdering av extra anpassning har förekommit, men inte vad utvärderingen har resulterat i. När det gäller

samtliga ovanstående elever, saknas utredningar av särskilt stöd och det saknas också upprättade åtgärdsprogram eller beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram.

Lärare uppger i intervju att elever på skolan kan ha extra anpassningar mycket länge. Enligt lärarna finns det i verksamheten en osäkerhet som gäller skillnaden mellan begreppen extra anpassningar och särskilt stöd, och det har bollats mycket med dessa begrepp under de senaste terminerna. Lärarna uttrycker att det är otydligt för dem vid vilken tidpunkt det är aktuellt att utreda eleverna inför eventuellt framtagande av åtgärdsprogram. De säger vidare att de oftast själva ser vad som behöver göras samt att de känner till de äldre eleverna och vet vilka anpassningar som eleverna har behov av.

I intervju med rektor och med representanter för elevhälsan uppger de att lärarna är osäkra när det kommer till begreppen extra anpassningar och särskilt stöd. De säger att föregående rektor förespråkade att elever som inte nådde eller riskerade att inte nå kunskapskraven, skulle tillhandahållas extra anpassningar som skulle dokumenteras. Om de extra anpassningarna inte hjälpte skulle nya extra anpassningar ges, istället för att eleverna skulle utredas inför framtagande av eventuellt åtgärdsprogram. Rektor säger att signalen från den tidigare rektorn att lärarna endast ska arbeta med extra anpassningar och inte särskilt stöd, har skapat en osäkerhet som gör att lärarna riskerar att blanda ihop extra anpassningar och åtgärder inom ramen för särskilt stöd. Även representanterna för elevhälsan uttrycker att det är oklart för personalen när det gäller att se skillnaden mellan begreppen extra anpassning respektive särskilt stöd. Rektor uppger vidare att det saknas en tydlig rutin för vid vilken tidpunkt lärarna signalerar till elevhälsoteamet att ytterligare insatser kring eleverna behövs om en elev, trots de extra anpassningarna, riskerar att inte nå kunskapskraven, och när det är dags för en elev att utredas inför beslut om framtagande av åtgärdsprogram eller beslut att åtgärdsprogram inte ska upprättas. Rektor menar i sammanhanget att arbete med extra anpassningar och särskilt stöd blir ett område som ska utvecklas. Rutiner kring arbete med extra anpassningar och särskilt stöd, och när ett ärende ska anmälas till elevhälsan, behöver lyftas och förankrats ytterligare. Rektor säger vidare att stödet måste utvärderas enligt en tidsplan, även när det gäller extra anpassningar.

Motivering till föreläggande som ingripande

Skövde kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Skövde kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Skövde kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristerna. Bristerna kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.
- Rektorn ska se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att inte alla elever på Norrmalmskolan tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Bedömningen görs mot bakgrund av att det finns elever som inte känner sig trygga i skolan. Samtidigt som närvaron av vuxna på raster visserligen har ökat, och personalen uppfattar att tryggheten har förbättrats sedan föregående termin, är området av rektor identifierat som ett utvecklingsområde och eleverna uppger att de känner sig otrygga samt att de inte alltid kan få hjälp av de vuxna för att känna sig trygga. En orsak till bristande trygghet, är att det finns lärare som inte agerar tillräckligt, trots att de känner till att det finns elever som inte är trygga. Det

saknas på Norrmalmskolan således ett enhetligt och konsekvent agerande av de vuxna för att säkerställa elevernas trygghet.

Det finns också elever på Norrmalmskolan som inte ges förutsättningar att kunna koncentrera sig i sitt skolarbete. Detta beror bland annat på att skolan saknar gemensamma metoder för att komma till rätta med bristande studiero. På flera av lektionerna är det både pratigt och stökigt och en stor del av undervisningstiden faller bort på grund av att elever stör andra elever. De ordningsregler som har utarbetats har inte visat sig tillräckliga för att upprätthålla en tillräcklig god studiero för att eleverna ska kunna tillgodogöra sig undervisningen.

Detta strider mot skollagen som anger att utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Trygghet

Vid intervju med elever vid tillsynsbesöket uppger eleverna att de känner sig trygga på skolan, men att de känner till att det finns flera andra elever som inte gör det. Det finns elever som inte har någon att vara med, som är utstötta och som andra elever är elaka mot, säger eleverna. Det är dock enligt några av eleverna inte så många elever som mobbar. Eleverna säger vidare att de fått information om att de ska säga till rastvakter eller lärare om de upplever att någon är elak eller gör någonting dumt emot dem. Elever i några intervjugrupper uppger att lärarna tar tag i situationen när eleverna söker upp dem. I andra intervjugrupper uppger eleverna istället att det bara är när lärarna har tid till det som de försöker att lyssna och att några lärare inte orkar bry sig eftersom de vill undervisa istället.

Elever i en intervjugrupp uppger att det alltid är lärare ute på rasterna, men att de ibland inte ser allt som inträffar. Det beror enligt någon elev på att lärarna mest är vid fotbollsplanen eller att de står och pratar med varandra. Eleverna säger vidare att ibland när de säger till en rastvakt kan de istället för att få hjälp med situationen bli uppmanade att säga till de andra eleverna att sluta eller få förklaringen att de eleverna som är elaka "nog är kära i oss". Elever i en intervjugrupp säger också att lärarna känner till att det finns elever i deras klasser som är utsatta av andra elever, men att lärarna gör inte något speciellt åt det.

I intervju med lärare i en intervjugrupp, säger de att de tror att eleverna är trygga eftersom det är många vuxna ute på rasterna. Lärarna uppger att de tidigare genomförde enkäter med eleverna i syfte att följa upp elevernas trygghet, men att detta arbete inte är tydliggjort för närvarande. Lärare i en

annan intervjugrupp säger också att de från och med höstterminen 2016 är mycket ute på rasterna, detta i jämförelse med hur det var under vårterminen.

En representant från elevhälsan säger att miljön på skolan har varit mer otrygg tidigare, men att de nu har fått igång ett arbete med mer vuxenstöd och rastvakter. Det innebär att lärarna, på ett annat sätt än tidigare, är med mer i korridoren. Representanterna för elevhälsan uppger vidare att rektor har identifierat elevernas arbetsmiljö som omfattar såväl trygghet och studiero som utvecklingsområden för skolan.

Även rektor uppger i intervju att det under höstterminen, till skillnad från tidigare terminer, har varit mer vuxna kring eleverna. Hon säger vidare att det finns utåtagerande elever som nog några elever är osäkra på. Rektor säger också att det nog kan vara så att några lärare kan blunda för vad som händer bland eleverna, och att det i dessa fall nog handlar om en osäkerhet bland lärarna om hur de ska agera.

Studiero

Elever i ett par intervjugrupper uppger att de inte upplever att det är studiero i undervisningen och flera elever säger att detta förekommer vid flertalet lektioner i veckan. Samtidigt uppger andra elever att studieron varierar, men att det är stökigt i undervisningen nästan varje dag. Eleverna i en intervjugrupp säger att de är så pratiga i klassen att det tar 10 min innan det är tyst och att det efter 20 minuters arbete återigen blir pratigt. Eleverna säger också att det är stökigt i klassrummet vid längre lektionspass. Eleverna uppger i sammanhanget att det då blir svårt för dem att koncentrera sig och att lärarna försöker få tyst på eleverna, men att de inte lyssnar. Eleverna säger att de visar mer respekt för en del lärare, samtidigt som det är sämre studiero när andra lärare ansvarar för undervisningen. Eleverna berättar att lärarna ibland skickar ut de elever som stör, ut ur klassrummet, men att inte alla lärare gör så. Några lärare skriker till eleverna samtidigt som andra lärare väntar ut dem tills de blir tysta, säger eleverna vidare. I flera intervjugrupper säger elever att det kan förekomma att elever stör i undervisningen, men att detta upphör när lärarna säger till de elever som stör.

Eleverna säger att de har ordningsregler på skolan och att de har varit delaktiga i att ta fram dessa. Elever i en intervjugrupp berättar att de oftast följer ordningsreglerna, samtidigt som andra elever säger att det inte är så många som tänker på reglerna, varken elever eller lärare. De säger också att de, med få undantag, inte har några diskussioner om ordningsreglerna. Elever i en intervjugrupp säger att lärarna ibland struntar i att eleverna inte följer reglerna

och att lärarna själva ibland kan bryta mot en del av ordningsreglerna, exempelvis genom att lärarna använder sina mobiltelefoner i klassrummet.

I intervju med lärare i en intervjugrupp framkommer det att eleverna i någon klass är mer stökiga och pratiga än i andra klasser, och att dessa elever inte lyssnar på instruktioner. Lärarna säger vidare att elever stör i några klasser, samtidigt som det är lugnare i andra klasser. I intervju med lärare i en annan intervjugrupp, säger de att de nu tycker att det är lugnt i klasserna och att det under höstterminen 2016 syns en skillnad mot tidigare.

Representanter för elevhälsan och rektor bekräftar i intervju att studieron varierar mellan olika klasser och att det i många klasser är lugnt, samtidigt som de menar att studieron inte är bra i vissa klasser. Rektor säger att upprätthållandet av studieron är något som några lärare klarar och som några lärare behöver mer hjälp med. Representanterna för elevhälsan säger att det exempelvis finns behov av att arbeta med klasser i årskurs 3 och årskurs 5 eftersom studieron där är bristande. Rektor beskriver att avsaknad av studiero innebär att det är rörigt i klassrummet med mycket stimuli för eleverna. Rektor säger att hon ser ett behov av att arbeta med lärarnas förhållningssätt gentemot eleverna i undervisningssituationen. Representanterna för elevhälsan säger att de flesta lärarna arbetar med ett lågaffektivt förhållningssätt, men att det förekommer olika förhållningssätt hos lärarna. De säger vidare att det finns ett behov av att ett gemensamt förhållningssätt tydliggörs och förankras bland personalen för att komma till rätta med studieron. Rektor säger vidare att hon ser det som viktigt att frågan om studiero lyfts på agendan bland lärarna. Rektor menar att lärarna behöver ta hjälp av varandra i sitt arbete och att de behöver bli trygga med att ta hjälp. Det behöver bli en ökad likvärdighet i hur lärarna arbetar med klasserna, detta utan att det behöver bli helt lika i klasserna, säger rektor.

Målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att det inte bedrivs ett tillräckligt målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever på Norrmalmskolan. Bedömningen görs mot bakgrund av att det inte, utifrån en kartläggning av de behov som finns på skolan, bedrivs något systematiskt arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. En aktuell kartläggning har inte genomförts under föregående läsår och det saknas en aktuell likabehandlingsplan. Det finns inte heller på skolan någon gemensam struktur för ett förebyggande arbete, och det varierar huruvida lärare bedriver ett förebyggande arbete i undervisningen. Därutöver varierar det också hur lärare hanterar de incidenter som inträffar löpande i verksamheten. Utredningen visar också att de kränkningar som sker, inte alltid anmäls till rektorn. Istället

förekommer det att lärarna själva hanterar de kränkningar som sker, utan att anmäla dem till rektor.

Detta strider mot skollagen som föreskriver att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Vidare anger skollagen att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Enligt skollagen är en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett elev anser sig blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn.

Lärare uppger i intervju vid tillsynsbesöket att de tidigare har arbetat med att kartlägga elevernas trygghet men att det för närvarande inte är tydliggjort hur de ska arbeta med detta. Rektor bekräftar att det inte finns en aktuell sammanställning av resultaten av trygghet och studiero, och att arbetet med att följa upp trygghet och studiero fallerade under vårterminen, i samband med det rektorsbyte som då ägde rum. Rektor uppger också att likabehandlingsplanen inte heller är reviderad, men att såväl en kartläggning som en revidering av likabehandlingsplanen ska genomföras enligt rektors planering för läsåret.

Eleverna i de olika intervjugrupperna ger olika bilder huruvida de inom ramen för undervisningen pratar om hur de ska vara mot varandra för att alla elever ska må bra och vara trygga i skolan. I några intervjugrupper säger eleverna att de tar upp sådana frågor inom ramen för undervisningen, samtidigt som elever i andra intervjugrupper uppger att de endast gör det om någon elev mår speciellt dåligt eller om det har varit bråk i klassen.

I intervju med lärare framkommer att arbetet med att arbeta förebyggande i klassrummet i syfte att förhindra kränkande behandling inte är uppstyrt nu som det har varit tidigare och att de ska ha en utbildning om detta under hösten. I en intervjugrupp säger lärare att det för närvarande inte finns någon riktad och fastslagen metod på skolan för att arbeta målinriktat för att motverka kränkande behandling. Någon lärare uttrycker att de flesta lärarna har det arbetet i ryggmärgen. Rektorn säger att hon inte tror att alla lärare genomför ett förebyggande arbete för att förhindra kränkande behandling. Enligt representanterna för elevhälsan har det under den senaste tiden inte funnits något organiserat förebyggande arbete vad gäller kränkande behandling på skolan.

När det gäller i vilken utsträckning kränkande behandling anmäls till rektorn, uppger lärare i intervju att incidenter som omfattar kränkande behandling under en period anmäldes till rektor, men att det nu är så att alla kränkningar nog inte har blivit anmälda. I en intervjugrupp säger lärarna att om en incident som omfattar kränkande behandling har inträffat så anmäler de ibland ärenden till rektorn, men att det förekommer att de på egen hand hanterar incidenter som inträffar genom att bland annat kontakta involverade elevers mentor/mentorer och eventuellt elevhälsan. Lärarna säger att de inte anmäler inträffande kränkningar så ofta som de bör. Någon lärare säger att större saker anmäls till rektorn, exempelvis om någon elev upprepade gånger öppnar dörren för någon som är på toaletten.

Representanterna för elevhälsan säger att anmälning av kränkande behandling sker med hjälp av blanketter som fylls i av personalen och som sedan följs upp. De säger att det har varierat när det gäller hur många kränkningar som har anmälts till rektor.

Rektor säger i intervju att hon hoppas att alla lärare är införstådda med att de ska följa skolans rutiner för att anmäla om kränkande behandling sker. Rektor berättar att hon har letat efter dokumentation om kränkningar som har förekommit under tidigare terminer och att rektor inte hittar sådan dokumentation. Hon säger vidare att hon har pratat med personalen om hur viktigt det är att dokumentera vad som händer. Rektor menar att frågan om att anmäla kränkande behandling behöver lyftas igen med lärarna så att de blir införstådda i vilken hantering av ärendena som gäller.

Motivering till föreläggande som ingripande

Skövde kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Skövde kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Skövde kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att elevhälsan främst används förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att elevhälsan på Norrmalmskolan inte främst används förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Bedömningen görs mot bakgrund av att elevhälsan, som inte har några gemensamma arbetsformer eller något gemensamt uppdrag, endast har påbörjat ett arbete för att arbeta mer förebyggande och hälsofrämjande. Den största delen av det arbete som bedrivs av elevhälsan består av hantering av enskilda elevärenden istället för främjande insatser för eleverna på skolenheten.

Detta strider mot skollagen som föreskriver att det för eleverna i grundskolan ska finnas elevhälsa som ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. I förarbetena till skollagen anges bland annat följande: Elevhälsans fokus ska inte vara hälso- eller sjukvårdande insatser i snäv bemärkelse utan förebyggande och hälsofrämjande insatser i ett bredare perspektiv. Det innebär att elevhälsan ska bidra till skapandet av miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. Elevhälsan ska också stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. De mer generellt inriktade uppgifterna, till skillnad från det individuellt inriktade arbetet, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans

värdegrund. Elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor (prop. 2009/10:165, s. 276-277 och s. 656-657).

Elevhälsan på skolenheten består av kurator, psykolog, två specialpedagoger, skolsköterska och skolläkare och leds av rektor. Vid intervjuer med rektor och med elevhälsans representanter, säger de att elevhälsan alldeles nyligen börjat träffas i nuvarande konstellation som är ny sedan höstterminen. Rektor säger att elevhälsan för närvarande har behov av att fundera på sitt uppdrag och hur de i elevhälsoteamet ska arbeta framöver. Rektor säger vidare att det för närvarande mest är elevärenden som tas upp i elevhälsan och hon menar att nu när ny personal är på plats, då kan frågorna hur de ska arbeta ur ett förebyggande och hälsofrämjande perspektiv lyftas på nytt. Vid intervju med representanterna för elevhälsan säger de att rektors uppdrag till dem inte är färdig formulerat eftersom de precis har påbörjat elevhälsans arbete i en ny konstellation. Elevhälsans representanter uppger vidare i skriftväxling med Skolinspektionen efter tillsynsbesöket att ett stort fokus i elevhälsans arbete av nödvändighet hittills har legat på kartläggningar och utredningar på individnivå. De uppger också att deras intention i fortsättningen är att rikta arbetet mer mot gruppnivå vilket är i linje med ett identifierat behov att utveckla lärmiljön i olika klasser. De nämner i sammanhanget att de har inlett ett samarbete med en utomstående forskare för att jobba med värdegrunden i syfte att förhindra kränkningar och ohälsa.

Motivering till föreläggande som ingripande

Skövde kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Skövde kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Skövde kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska tillsammans med personalen följa upp och dokumentera skolenhetens kunskapsresultat. Uppföljningen ska genomföras i relation till de nationella målen.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionens bedömning är att det på Norrmalmskolan saknas delar i ett sådant kvalitetsarbete som det enligt skollagen ska finnas på skolenhetsnivå. Det saknas dels en uppföljning av skolenhetens sammantagna kunskapsresultat. Exempelvis saknas det en sammanställd uppföljning på skolenhetsnivå av kunskapsresultaten i årskurs 3, i de ämnen där det finns kunskapskrav. Det saknas därutöver en uppföljning av elevernas upplevelse av trygghet och studiero. Skolenhetens personal har inte heller varit delaktig i uppföljning eller analys av kunskapsresultaten. Det saknas således också utvecklingsåtgärder som bygger på en analys utifrån skolenhetens aggregerade kunskapsresultat.

Enligt skollagen ska rektorn ansvara för att det vid skolenheten bedrivs ett kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om det framkommer att det finns brister i verksamheten ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Vid intervju med lärare vid tillsynsbesöket säger de att de hittills inte har varit involverade i kvalitetsarbetet. De säger att de vet att det finns planer på gång med den nya rektorn som har tagit upp ämnet för diskussion. Även rektor

säger i intervju att hon uppfattar att lärarna inte har varit delaktiga i arbetet med att utvärdera och analysera resultat i verksamheten under tidigare terminer. Rektor berättar att hon i augusti 2016, tillsammans med föregående rektor, gjorde en utvärdering av betygsresultaten i årskurs 6, och av resultaten från nationella prov i årskurserna 3 och 6. Därutöver gick rektor och föregående rektor igenom föregående läsårs kvalitetsredovisning. Utifrån detta arbete tog rektor sedan fram förslag till utvecklingsåtgärder för kommande läsår. Skolinspektionen bad i samband med tillsynsbesöket om att få ta del ytterligare sammanställning av kunskapsresultat på skolenhetsnivå, men har inte tagit del av någon sådan. Vad gäller trygghet och studiero uppger rektor att det saknas en aktuell sammanställning av resultaten av trygghet och studiero på skolenhetsnivå. Arbetet med att följa upp trygghet och studiero fallerade under vårterminen i samband med rektorsbytet, men rektor avser att arbeta med sådan uppföljning under innevarande läsår.

Motivering till föreläggande som ingripande

Skövde kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Skövde kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är

det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Beslut

2016-11-08
20 (22)

Dnr 43 - 2016:4752

På Skolinspektionens vägnar

Fredrik Mattsson
Enhetschef

Katrin Söderlind
Föredragande/Utreddare

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Norrmalmskolan

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmannens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Norrmalmskolan

Norrmalmskolan är belägen i Skövde kommun. Skolenheten omfattar förskoleklass och grundskolans årskurser 1-6 (F-6). Norrmalmskolan har vid tiden för tillsynen 266 elever fördelade i årskurserna F-6. Skolenhetens lärare är organiserade i två lärarlag uppdelade för förskoleklassen och årskurserna 1-3 respektive årskurserna 4-6.